

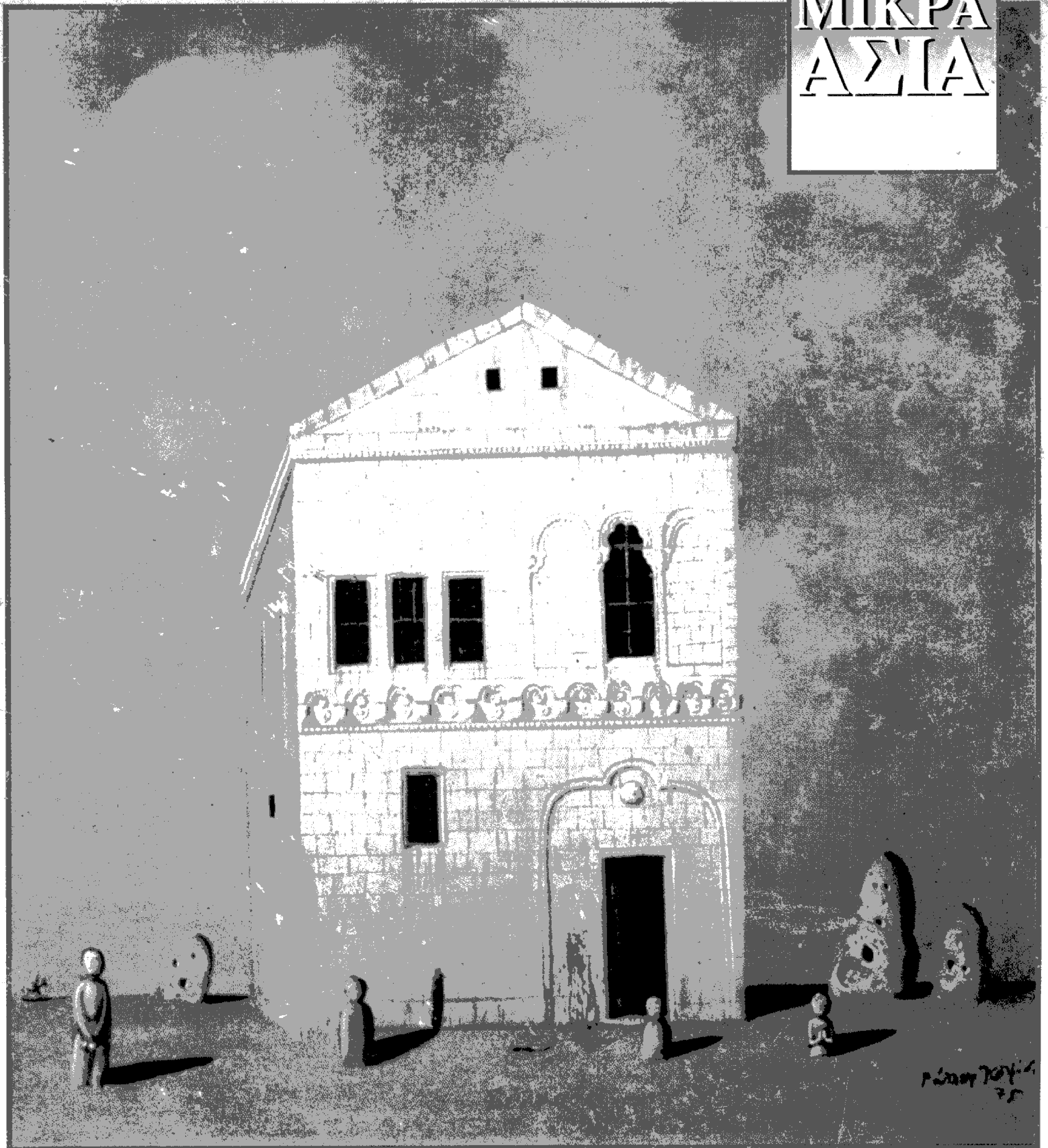
ΝΤΕΪΦΙ

18

1500 ΔΡΧ.

περιοδικό για το τραγούδι κι όλα τ'άλλα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΜΙΚΡΑ
ΑΣΙΑ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ

Στο δρόμο του Μάρκου

Ενορχήστρωση: Στέλιος Βαμβακάρης
Διεύθυνση ορχήστρας: Ευαγγελία Μαργαρώνη Μουσική επιμέλεια: Γιάννης Δέδες
Στέλιος Βαμβακάρης: μπουζούκι, τζουρά, μπαγλαμά Σπύρος Λιόσης: μπουζούκι
Δημήτρης Παπαδόπουλος: μπουζούκι Ευαγγελία Μαργαρώνη: πιάνο, ακορντεόν
Γιάννης Δέδες: κιθάρα, ποτίρι με κομπολόι Τάκης Φραγκούς: μπαγλαμά

ΝΤΕΦΙ

Μικρές εστίες

Γραφείο Έκδοσης
Σόλωνος 85 - Αθήνα 106.79
τηλ.: 3629 569
Φαξ: 3641 334

Εκδότης
Σωτήρης Νικολακόπουλος

Υπεύθυνος Σύνταξης
Στέλιος Ελληναδάς

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν
Μάρκος Δραγούμης
Λεωνίδας Εμπειρίκος
Ιωάννα Κλειάσιου
Γιώργος Κοντογιάννης
Θωμάς Κοροβίνης
Παναγιώτης Κουνιάδης
Ράλλη Κοψίδη
Νίκος Μπαζιάνας
Ακης Πάνου
Δημήτρης Χατζόπουλος

Ιδιοκτησία
Χ.Ελληναδάου και Σια Ε.Ε.

Νομική Σύμβουλος
Βάσω Διαμαντοπούλου

Καλλιτεχνικός Σχεδιασμός
Δημήτρης Αρβανίτης

Γραμματεία
Λένα Βαλμά

Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Ιωάννα Κλειάσιου

Φωτογραφίες
Αρχαίο Ντέφι

Στούντιο Προβολή
Θεσσαλονίκη

Νίκος Θεοδωράκης
Rock 100

Π. Μελά 15 & Τσιμισκή
τηλ.: 265708

Σελιδοποίηση-μοντάζ
Βιβλιοσυνεργατική
Φειδίου 18

Εκτύπωση
Πέτρος Μπάριμης

Γερανίου 24
Βιβλιοδεσία

Κώστας Ρουμελιώτης
Γερανίου 24

Τεύχος 18
Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1993
Τιμή δρχ. 1.000.

«Σπίτι της Συνασού της Καππαδοκίας»
Ο πίνακας του εξωφύλλου είναι έργο
του Ράλλη Κοψίδη
Η μακέτα του εξωφύλλου είναι του
Δημήτρη Αρβανίτη

Μέσα από το ΝΤΕΦΙ διανύουμε τον δωδέκατο χρόνο μας πολύπλευρης δραστηριότητας. Λίγο πιο μεγάλοι και ίσως λίγο πιο σοφοί, με μεγαλύτερη πείρα και μικρότερη βεβαιότητα, ζώντας συνεχώς μια περιπέτεια, συνεχίζουμε την αποκάλυψη και καταγραφή των στοιχείων του πολιτισμού μας που συμπιέζονται κάτω από "σωρούς σκουπιδιών", που οι κοινωνίες της παρακμής σκοτώνονται να συσσωρεύσουν. Στοιχείων του πολιτισμού που υπάρχουν μέσα στη συλλογική μνήμη, σ' ένα συμφωναίο τραγούδι και στον ήχο του κεμεντζέ, σ' ένα ακρωτηριασμένο άγαλμα και σε μια φρεσκοβαμμένη βαρκούλα, σ' ένα χαμόγελο της ανηψιάς μου και σ' ένα γλυκό της μάνας μου, σε μια στροφή του ζειμπέλικου και σ' ένα ταξίμι του Τσιτσάνη, σε μια παπαρούνα του Κοψίδη και σε μια ομοιοκαταληξία του Παλαμά, σε ένα κέρασμα...

Αυτοί που ασκούν εξουσία, μέσω του κράτους, του τύπου ή των οικονομικών κέντρων, προσπαθούν να προσαρμόσουν τον πολιτισμό, την ψυχή του έθνους, στις ανάγκες τους, στα συμφέροντά τους. Υποκριτικό το ενδιαφέρον τους, εξαντλείται κραυγαλέα και μονόπλευρα στα εύκολα, τα εμπορικά, τα αναλώσιμα. Τους είδαμε με τη Μακεδονία, το επιβεβαίωσαν στην προεκλογική περίοδο. Ό,τι πουλάει. Τόσοι και τόσοι προεκλογικοί λόγοι, πουθενά μια λέξη ουσιαστική για τον πολιτισμό και την αληθινή παιδεία. Κι άμα τους ρωτήσεις, έχουν έτοιμες βαρύγδουπες απαντήσεις. Κενές περιεχομένου. Καρφάκι δεν τους καίγεται για το περιβάλλον που καταστρέφεται, την Ακρόπολη και τα εγκεφαλικά μας αγγεία που σαπίζουν από τη ρύπανση, τους ποιητές που πεθαίνουν στα ράντζα των νοσοκομείων, τους σαντουριτζήδες που λιγοστεύουν και τα πανηγύρια που γίνονται σκυλάδικα. Όλο το κόλπο τους παίζεται στους προϋπολογισμούς, τα χρηματιστήρια, τις ακροαματικότητες και τις εργολαβίες. Και ο τόπος, η ιστορία, οι πολίτες και ο πολιτισμός κακοποιούνται καθημερινά στο βασίλειο της κακογουστιάς και του ψεύτικου.

Κι εμείς τι κάνουμε; Απλώς προσπαθούμε να υπερασπιστούμε ό,τι είναι άξιο λόγου, μικρό ή μεγάλο, παλιό και νέο. Και για να μην τους μοιάσουμε.

Στ. Ε.

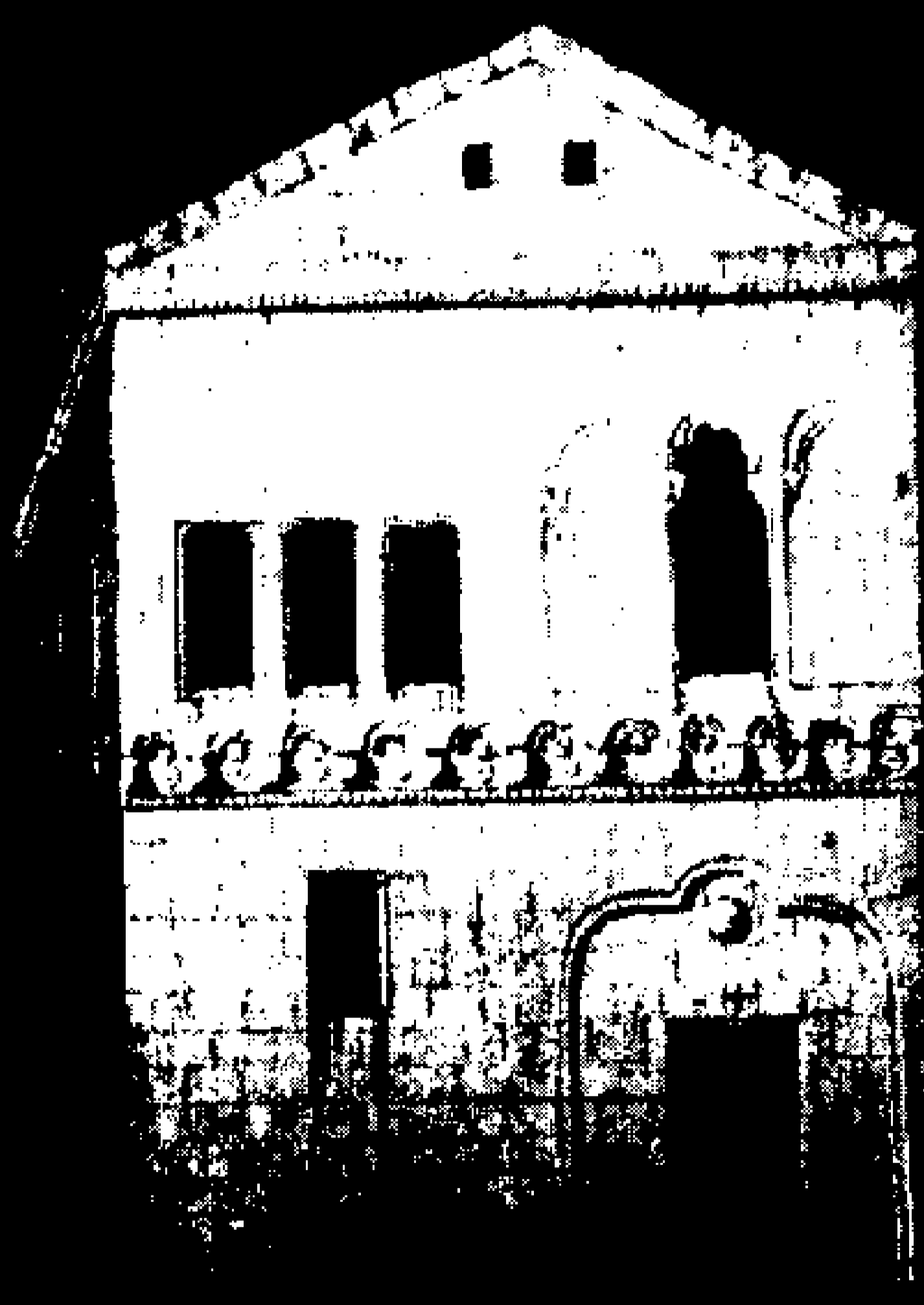
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΧΟΛΙΑ των συνεργατών.....	2-16
ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ: ΑΦΙΕΡΩΜΑ.....	17-80
ΧΡΟΝΙΚΟ 1904-1931.....	18
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ του Στέλιου Ελληναδάη.....	19-27
ΕΘΝΙΚΕΣ ΜΕΙΟΔΟΣΙΕΣ του Κυριάκου Σιμόπουλου.....	28
ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ του Μιχάλη Χαραλαμπίδη.....	30
ΕΣΒΕΣΘΗ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ του Χρύσανθου Τραπεζούντος.....	32
Η ΣΙΩΠΗΛΗ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΣΦΑΓΗΣ του Τζωρτζ Χόρτον.....	34
ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ του Ανδρέα Μαζαράκη.....	36
Η ΑΝΑΤΟΛΗ της Ελλης Παπαδημητρίου.....	37
ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝΕ ΝΑ ΜΗ ΦΥΓΟΥΝΕ του Φώτη Κόντογλου.....	38
ΙΩΝΙΚΟΝ του Κωνσταντίνου Καβάφη.....	39
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ του Γιώργου Σεφέρη.....	39
ΦΥΛΕΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (1912-1924) του Α.Α. Πάλλη.....	40
ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ του Κωστή Παλαμά.....	41
"ΜΗ ΔΙΑΒΑΖΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ.. ΤΣ' ΕΧΟΥΝΕ ΓΡΑΨΕΙ ΠΛΗΡΩΜΕΝΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΙ.." του Γιώργη Παπαδόπουλου.....	42
ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΛΙΩΝ με τους Μ.Δραγούμη, Α.Εμπειρίκο, Π.Κουνιάδη.....	46
ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΑ: ΔΙΣΚΟΙ 33 ΣΤΡΟΦΩΝ.....	57
ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΣΤΙ ΑΙΔΙ ΠΟΤΕ Η ΙΩΝΙΗ του Γιώργου Παπαδάκη.....	60
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ του Λαίλιου Καρακάσι.....	61
"ΤΑ ΣΙΝΑΦΙΑ ΤΣΗ ΜΟΥΖΙΚΗΣ" του Δημητρίου Αρχιγένη.....	69
Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ της Μέλπως Μερλιέ.....	75
ΟΙ ΑΚΡΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ του Samuel Baud-Bovy.....	77
ΑΝΑΤΟΛΗ του Κωστή Παλαμά.....	78
Η ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑΣ του Θωμά Κοροβίνη.....	79
ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ.....	80
ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ του Ακη Πάνου.....	81
ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΙΦΡΙ - ΣΥΝΝΕΤΕΥΣΗ: ΜΙΑΤΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ.....	84
"ΟΠΩΣ Η ΑΜΑΔΡΥΑΣ" του Ράλλη Κοψίδη.....	90
Ο ΘΕΙΟΣ ΜΟΥ ΝΙΚΟΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΑΚΟΣ του Γιώργου Κοντογιάννη.....	94
ΣΥΝΝΕΤΕΥΣΗ: ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΛΙΓΟΠΟΥΛΟΥ.....	98
ΛΑΪΚΟΙ ΟΡΓΑΝΟΠΑΙΧΤΕΣ - ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΧΑΛΚΙΑ του Νίκου Μπαζιάνη.....	102
Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΣΙΚΗ ΝΕΣΙΜΙ ΤΣΙΜΕΝ του Θωμά Κοροβίνη.....	106
ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ της Ιωάννας Κλειάσιου.....	108
ΔΙΣΚΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	112-120

Δ Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Δ

στη
Μικρά Ασία

ΜΙΚΡΑ
ΑΣΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΣΤΕΛΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΗΣ

Εσείς βουνά της Αγκυρας και της Μικράς Ασίας,
ποτέ να μην ανθίσετε, ποτέ μη λουλουδίστε,
με το κακό που πάθαμε στις δεκατρείς τ' Αυγούστου!
Γιόμισαν τα βουνά κορμιά γι' οι κάρποι παλιγκάρια
γι' άλλα παιδιά γ' αγράλιωτα γι' άλλα να λαβωμένα.

(Από δημοτικό τραγούδι)

"Μη διαβάζεις ιστορίες.. τσ' έχουνε γράψει πληρωμένοι Γερμανοί και Τούρκοι.."

42

Αποσπάσματα από το βιβλίο
του Γιώργη Παπάζογλου

"Ονειράτα της άκαυτης και της καμμένης Σμύρνης -
Αγγέλα Παπάζογλου - Τα χαϊρία μας εδώ"

Η πιο αξέχαστη μέρα τση ζωής μου. Το χίλια εννιακόσα δεκαεννιά, δύο Μαΐου.

Νάβλεπες Γιώργο τραπέζια στσ' εκκλησιές.. Όλος ο αυλό-γυρος τσ' εκκλησιάς ένα τραπέζι, να γλεντάει το στρατό. Εκάνανε εράνους κι ηβάζανε τσι στρατιώτες, κι όργανα, και φαγιά με τσ' αλαμαρίνες, και μπακλαβάδες με τα ταψιά, και χαλβάδες με τα τζετζερέδια, και σάμαλι γεμάτα τα σινί, και γλέντιααα..Ούουου.. Το τι γινότανε..το τι γινότανε.. Το τι γίνηκε στη Σμύρνη απ' το δεκαοχτώ ίσαμε το εικοσιδύο..ζήσαμε τόση χαρά και λευτεριά, σα να ζήσαμε δέκα ζωές. Κι εγώ αν θες να ξέρεις, σε κείνη την κούνια που μου σιάζανε στα κανόνια του Αβέρωφ, εκεί έχω κολλήσει. Όποτε κλείνω τα μάτια μου, εκεί θαρρείς πως κουνιέμαι. Στου Αβέρωφ τη πρύμη, στη μεγάλη πλατεία..στο πίσω μέρος.. Ξέρεις τι 'ναι να λευτερωθείς από σκλαβιά; νάσαι λεύτερος; Είναι σα όνειρο.. μεγάλη ευτυχία...

"Πάμε - μου λέει η μανούλα μου - να ματζέψωμε τσι πλυμένες κουρελούδες που ν' απλωμένες στο δώμα να μη μας λαμπαδιάσουνε.." Κι ανέβηκα εγώ κι ηάνοιξα την καπάντζα. Τ' ήτανε και κείνο..σα καυτό νερό μας περέχυσε το ντουμάνι..σα φουρτουνιασμένο πέλαγο χύθηκε μέσα η μαυρίλα κι η ζεστασιά.. Τα καταφέραμε όμως..τσι κατεβάσαμε..να καούνε διπλωμένες..νοικοκυρεμένες.. Σα να την ακούω τη μανούλα μου.. "Να καούνε διπλωμένες - είπε - μέσα σ' εκείνο το κακό..να μη μας πούνε σκατονοικοκυράδες".. Είναι να μην την αγαπώ;...

Ξεκινήσαμε. Πού να πάμε όμως; Από παντού ήτρεχε ο κόσμος και φώναζε "κόβουνε..κόβουνε.. Γυρνάτε πίσω..γίνεται σφαγή". Σε πιάναν οι τσέτες και σε σφάζαν σαν τραγί.. Τι να κάνομε; Πώς να γλυτώσεις; Έχεις δει ποντικό που του ρίχνουνε πετρέλαιο μες στη φάκα και το βάζουνε φωτιά και δε μπορεί να φύγει από πουθενά; Έτσι γυρνάγαμε μες στη φωτιά. Εσύ ήτρεχες κατά κει, άλλος από κει τρέχανε κατά πάνω σου κατά δω, άλλοι τρέχανε απ' το πλάϊ, κι όλοι φωνάζανε : "Κόβουνε.. Κόβουνε.. Πίσω.. Γίνεται σφαγή.."

Πίσω όμως ήτανε η φωτιά. Δε γινότανε πια.. Δεν είχα δρόμο κατά τη θάλασσα. Να φύγωμε έξω απ' τη Σμύρνη να γλυτώσομε τον καυτό αέρα, τον καπνό και τη φωτιά να βγούμε σε καθαρό αέρα να πάρομε μια ανάσα, κι ό,τι θέλει ας γίνει..

Βγάλανε απόφαση να πάμε κατά το Κορδελλιό, κι εκεί βουνο δεν κόβουνε. Κι αν γλυτώσομε και φτάσομε εκεί, μπορεί να βρούμε κάνα καΐκι...

Κι ο αέρας μ' έπαιρνε μαζί με το πάπλωμα. Τόχαμε γυρνάει σαβούρα.. Αυτό το πάπλωμα μας ηγλύτωσε εμάς. Κι εγώ πού να τ' αφήνω απ' τα χέρια μου.. Φχαριστιόμουνα να κρατώ.. Νόμιζα πως κουβαλώ τη Σμύρνη εγώ.. ολόκληρη τη Σμύρνη στο σπίτι μας στην πλάτη μου.. Τόχα δέσει σταυρωτά με το διπλό σκοινί και το νταγιάνταγα στην πλάτη μου όπως κρατούσα τις άκρες των σκοινιών με τα χέρια. Τα νταγιάνταγα έδεσα τα σκοινιά στο στήθος μου κόμπο και με το άλλο χέρι κράταγα τη μαμά μου...

Ακου να δεις.. Εμείς βοηθάγαμε τσι καλοί Τούρκοι να γλυτώσουνε απ' τσι σκυλότουρκοι, κι εκείνοι πάλι μας βοηθήσανε στο φευγιό. Αυτοί που σφάζανε, ήρθανε σαν κα-
ταχτητές στη Σμύρνη, απ' έξω, απ' άλλα μέρη.

Οι Τούρκοι τση Σμύρνης αν δε μας βοηθούσανε, δε θάχε γλυτώσει κανείς μας. Δεν υπάρχει Σμυρνιός που γλύτωσε και να μην τότε βοήθησε Τούρκος στη φυγή. Του παπού μου στο Καρατάσι, οι γειτόνοι του οι Τούρκοι του κουβαλή-
σανε μέχρι τη βάρκα και τη ραπτομηχανή.

Οι Σμυρνιόι οι Τούρκοι μας βοηθήσανε. Αν δεν πω την αλήθεια, θα πέσει φωτιά και θα με κάψει. Φοβούνταιστε κι αυτοί. Ακουγες άμα πέρναες από πουθενά - δεν τσ' ήβλεπες. Κρυμμένοι ήτανε.

"Μη φεύγετε.. Πού πάτε; Η κατάσταση θα σιάξει.."

Δε βαριέσαι.. Εκείνο έχασε η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα. Τι κατάσταση να σιάξει; Αφού ανάμεσα στα πτώματα πορπάταες...

Και να πηγαίνουνε οι πασιμπουζούκηδοι οι σκυλότουρκοι με κείνα τα κοντά βρακάκια, οι αξυπόλητοι, με κάτι ζωνάρια πετσένια πούχανε απάνω κρεμασμένα τα όπλα τους κι ανάμεσα κρεμούντουστε οι βρώμικες κοιλιές τους, τα χείλια τους γεμάτα σπυριά, μεγάλα σπυριά σα καρύδια οι γλειτσαχειληδοι, και να γυρεύουνε κορίτσια...

Πήγανε τα καημένα δυο κορίτσια, πιάσανε ένα σκοινί του καραβιού - γαλλικό καράβι λέγανε ήτανε - να πε-
ράσουνε να πάνε να σωθούνε.

Κι ότι φτάσανε κρεμασμένα τα κλωναράκια μάτια μου στο καράβι, τους λέγανε να φύγετε.. Αυτά δε φεύγανε.. Πού να πάνε κρεμασμένα απ' το σκοινί..

- Να φύγετε..

- Δε φεύγωμε..

Το κόψανε το σκοινί, και πέσανε μες στη θάλασσα και πνιγήκανε τα κορίτσια...

Τα συμβόλαια του σπιτιού τα γλυτώσαμε μέσα στο νε-
νεκεδένιο τούμπο, πούχαμε τυλίξει μέσα στην κουρτίνα και τα κράταγε η μαμά μου. Μαζί με τα νοφούσια μας, τα βαφτιστικά μας τα χαρτιά.

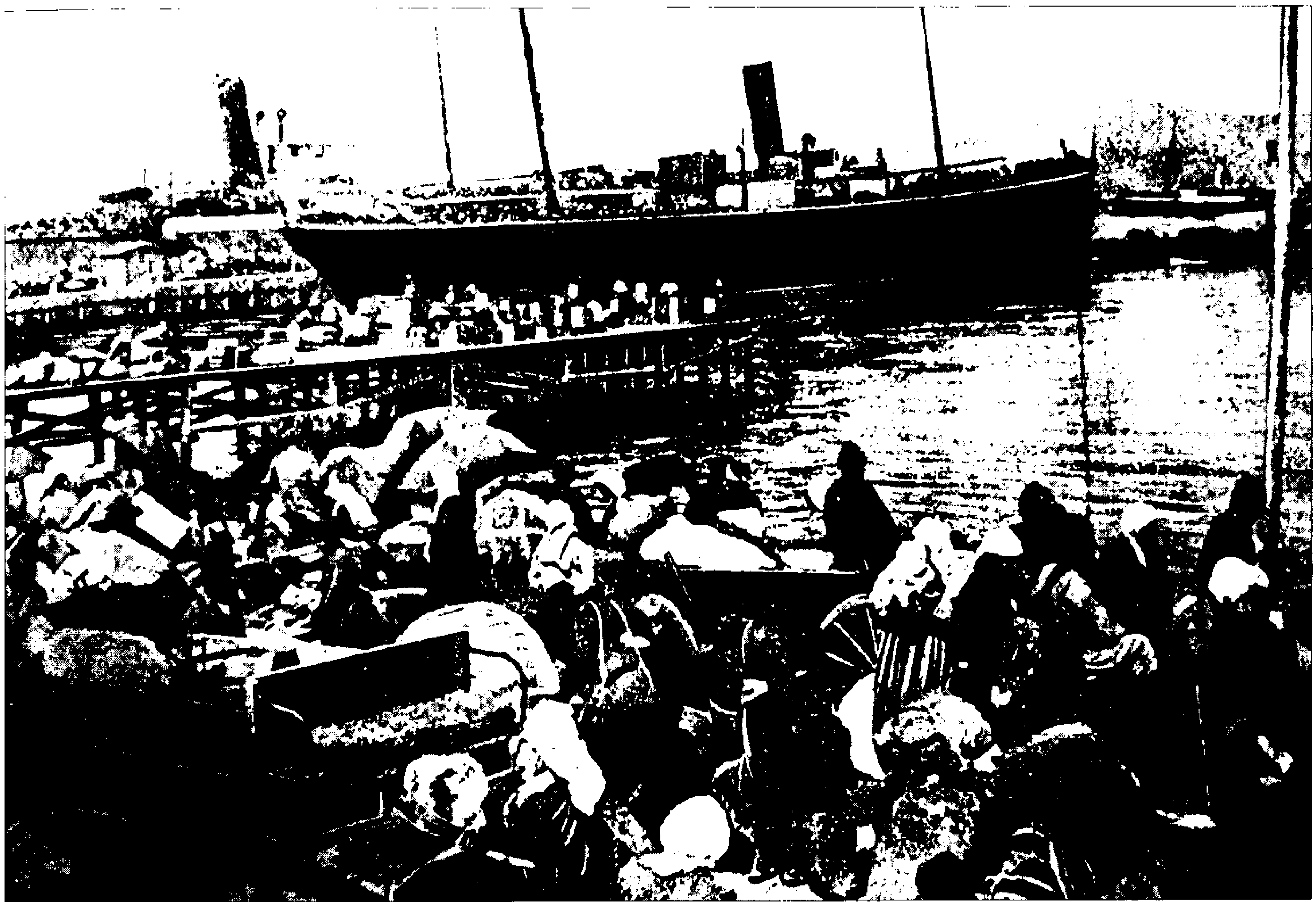
Δεν κυττάγαμε να γλυτώσομε τίποτ' άλλο, παρά μόνο τα χαρτιά μας, πως είμαστε Ρωμιοί και χριστιανοί.. πως εί-
μαστε Έλληνες..

Σώσαμε τη σημαία μας.. Και τα χαρτιά του σπιτιού εί-
ναι όλα μέσα κει.

Κι ένα πράμα πούναι δεμένο μ' ένα σπαγγάκι σ' ένα κομμένο καρούλι για να μη χαθεί, είναι ο αφαλός μου..

Αμα πεθάνω δε θέλω τίποτ' άλλο. Να πας τον αφαλό μου να τότε θάψεις στα χώματα τση Σμύρνης, όπου θες.. Να βρεις ένα μέρος κοντά στο Μέλις το ποτάμι.

Εμένα δε μου το βγάζει κανένας απ' το νου πως θα ξαναπάμε.. Η Σμύρνη είναι ελληνική, όσοι αιώνες και να πε-
ράσουν. Θα ξαναπάμε πάλι.. Δε μπορεί.. Να πας τον αφα-
λό μου, πρώτη-πρώτη να πάω εγώ...

Μη διαβάσεις ιστορίες..τσ' έχουνε γράψει πληρωμένοι Γερμανοί και Τούρκοι.. Εμένα ν' ακούς τι σου λέω.. Οι μεγαλύτεροι εχθροί μας είν' οι Γερμανοί.. Οι Γερμανοί βοηθάγανε τσι Τούρκοι, όπως βοηθήσανε και το σαρανταένα τσ' Ιταλοί που τσ' είχαμε πετάξει στη θάλασσα. Κι ύστερα δείξαν τα μούτρα τως καθαρά πια, και μες στα σπίτια μας μπήκανε στην κατοχή οι βάρβαροι, και μας σφάζανε. Άλλη απόδειξη θέλεις; Καθάρματα του κερατά.. Φονιάδες.. Διπρόσωποι. Διπρόσωποι..πάντα μας κάνουνε το φίλο..καταραμένοι..

Αν δε βοηθούσανε τσι νεότουρκοι αυτοί, εμείς την οθωμανική αυτοκρατορία την είχαμε διαλυμένη. Ας όφεται ο Κωνσταντίνος που τους βοήθησε, και οι πούστρες που τον υποστήριζαν..οι μαύροι..

Κι άμα ήρχαμε δω, ύστερα από τετρακόσια χρόνια όνειρο, ύστερα από τετρακόσια χρόνια λαχτάρα, ύστερα από τετρακόσια χρόνια καμό για λευτεριά, άμα ήρχαμε δω και πατήσαμε το ποδάρι μας πάνω σ' αυτό το όνειρο, πάνω στη λευτερωμένη Ελλάδα, πριν σκύψουμε να φιλήσουμε το χώμα, το αγιασμένο χώμα, μας φωνάζανε "τουρκόσποροι".. Οι ίδιοι που μας είχανε καταστρέψει..αυτοί που φωνάζανε "ζήτω ο βασιλιάς"..οι μαύροι.. Αυτοί που φωνάζανε προδότη το Βενιζέλο..αυτοί που φωνάζανε πουτάνες τσι Συμυρνιές..οι μαύροι...

Αλλά γιατί να μη γίνει η μικρασιατική καταστροφή; Γιατί να μη μας πάρουνε τη μισή Κύπρο; Γιατί να μη σπαράζουμε και να μην κλαίμε; Απ' τσ' Έλληνες δε βγήκε η πίκρα; Απ' τσ' Έλληνες δε βγήκε ο καμός; Εδώ δεν είναι η πατρίδα τση τραγωδίας; Εκτός πια κι αν θέλουνε να μας καταστρέφουνε καλά-καλά για να λείψει απ' τον κόσμο το δάκρυ...

Τι πάει να πει "όμορφη Σμύρνη, όμορφη Σμύρνη" και σαχλαμάρες κι άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε, κι ενάμισυ εκατομμύριο μονάχα οι σφαγμένοι λένε για να θολώνουνε τα νερά και να παίρνουνε συγχαρητήρια απ' τον Τούρκο τον Ινονού πως και καλά μ' αυτά που γράφουνε δε φέρνουνε διχόνοια στους δυο λαούς.. Δηλαδή να λέμε φέμματα, να τα καταπιούμε όλα, να συχωρέσουμε όλες τις θηριωδίες που κάναν εις βάρος μας, για να μη "φέρνουμε διχόνοια ανάμεσα στους δυο λαούς".. Ποιους λαούς και ποια διχόνοια.. Εμείς ήμασταν αδελφωμένοι με τον τούρκικο λαό, κι

Ο Γιώργης Παπάζογλου στο "Παλλάς"

όσοι σωθήκαμε απ' τη σφαγή, ο τούρκικος λαός μας ήσωσε.. Δηλαδή να λέμε φέμματα για να κάνουμε τα χατήρια των φονιάδων; και να μη λέμε ούτε πόσοι σφαχτήκαμε; Δηλαδή, όλοι που σφαχτήκανε σ' όλη τη Μικρά Ασία και το στρατό που σκοτώθηκε, κι οι αιχμάλωτοι που μείνανε, κι οι αγνοημένοι κι οι χαμένοι, ήτανε μόνο όσοι είναι τώρα οι κάτοικοι του Πειραιά; Αμ οι Αρμεναίοι που ήτανε μειοψηφία, και σφαχτήκανε ένα εκατομμύριο άνθρωποι μάτια μου..όχι εμείς...

Η ομορφιά τση Σμύρνης, δεν ήτανε τα σπίτια και οι δρόμοι. Τώρα που ναι Τούρκοι εκεί, γιατί δεν είναι όμορφη; Η ομορφιά τση Σμύρνης ήμασταν εμείς..οι Έλληνες..οι Ρωμιοί..οι Συμυρνιοί..

Και η ομορφιά των Ελλήνων δεν είναι οι τοποθεσίες, ούτε τα μάρμαρα... Είναι η λεβεντιά πουχουνε στη ψυχή..είναι που δεν ξεχνάνε τση Σμύρνης τη φωτιά και τη σφαγή...

Τα τραγούδια τση Σμύρνης δεν είχανε πατέρα να πούμε. Δε βγαίνανε τότε πλάκες να γράφεται απάνω το όνομα σου και να ξέρουνε πως είσαι συ ο μπαμπάς του. Βγάζανε τραγούδια γιατί τα χρειάζοντουστε για τη δουλειά τους να τα λένε, να μη λένε τα ίδια και τα ίδια. Κι άλλος τραγουδούσε τη γειτόνισσα του, κι άλλος ητραγουδούσε την πελάτισσα του, κι άλλος τη συνοικία του. Έτσι βγαίνανε τα τραγούδια τση Σμύρνης.. Δεν έγγραφε κανένα ο Μπετόβεν, ούτε οι Τούρκοι, ούτε οι συνθέτες.. Οι οργανοπαίχτες τα βγάζανε..οι τραγουδιστάδες..να..εσύ κι εγώ. Και δεν κοκορευούσουνα πως ήβγαλες τραγούδι. Τόλεγεες, το μαθαίνανε κι άλλοι, και πάει καλιά του. Ούτε ξέρανε ποιανού ήτανε.. Όλα τα τραγούδια τση Σμύρνης Έλληνες τα βγάζανε. Αλλά ποιοι Έλληνες... Όχι αυτοί που μπήκανε διευθυντές στου Στρίγγκου και στην προσφυγική αποκατάσταση και στο' εταιρείες δίσκων και γυρίζανε στα πάγκα και σου λέγανε: "Φέρε πέντε τραγούδια, να σου βάλωμε τα δυο και τα τρία δικά μας.. Εμείς θα διαλέξουμε.."

Και βιάζανε τον κόσμο και τους κάνανε όλους συνθέτες και κλέφτες και βρεθήκανε μετά με χίλια τραγούδια ο καθένας δικά του.. Αυτοί όλοι δεν τσ' ήξερε κανείς για συνθέτες στη Σμύρνη.. Πώς γινήκανε ξαφνικά;.. Μπορείς εσύ να γίνεις χειρουργός και να πα' να χειρουργείς καρδιές, επειδή ξέρεις με το μαχαίρι και κόβεις ψωμί;...

Τα τραγούδια δεν τα γράφανε ούτε οι Εγγλέζοι, ούτε οι Γερμανοί, ούτε οι Ιταλοί, ούτε οι Τούρκοι. Τούρκους μουσικούς δεν είχε βρε τζιγέρι μου.. πόσες φορές θα στο πω.. Μόνο το Μεμετάκι ήτανε το καλύτερο βιολί τση Σμύρνης και ήτανε Τούρκος, αλλά έπαιζε με ρωμείικες κομπανίες. Ρωμιοί τον είχανε μάθει. Ήπαιζε ευρωπαϊκή μουσική και σμυρνείικα. Μινόρε και τέτοια.. Τούρκικα να παίζει δεν ήθελε.

Οι Ρωμιοί γράφανε και τα ελληνικά και τα τούρκικα...

Η γλεντούσαμε εμείς. Δε μοιρολογούσαμε. Δε γλεντούσαμε μόνο στους γάμους ή στις γιορτές. Κάθε βράδυ γλέντι γινούντανε. Προ πάντων τα σπίτια που είχανε άντρες γλεντάγανε συνέχεια. Παίρνανε ένα μπουκάλι ούζο, κάνανε ένα μεζέ, κι άρχιζε το γλέντι. Στο κέφι μας διαφέραμε σαν τη νύχτα με τη μέρα από τσι ντόπιοι. Εδώ για να γλεντήσουνε, έπρεπε κάτι να συμβεί. Για να κερδίσουνε τσ' εκλογές, για να βγει, να κερδίσει ο βουλευτής ο δικός τους. Δηλαδή όλο το γλέντι τους ξεκινούσε απ' τη χαρά που κώθανε πως χάσανε οι άλλοι.. Η πιο μεγάλη τους χαρά ήτανε να πασαλείβουνε σκατά τσι πόρτες των χαμένων...

Οι άνθρωποι τση δουλειάς μας ήτανε σπουδαγμένοι.. είχανε φάει τη μουσική με το κουτάλι. Τη μουσική την υπηρετούσανε σα νάτανε παπάδες σ' εκκλησιά. Την είχανε ακριβή τη δουλειά τως. Η μουσική και το τραγούδι ήτανε γι αυτούς κάτι ιερό που δεν το μπασταρδεύανε.. Δεν ηδουλεύανε μόν' και μόν' για να φάνε.. Δεν κάνανε για σκυλάδικα, για πανηγύρια.. Κρατούσανε την τέχνη τως αψηλά, όπως οι ζωγράφοι που δε ζωγραφίζουνε νταμπέλλες με γράμματα και καΐκια.. που δε μπογιατίζουνε πόρτες και παραθύρια...

Διωγμένοι απ' τα σπίτια μας ήμαστε. Καμμένοι, σφαγμένοι, κατατρεγμένοι και νηστικοί.. Μες στο κουρέλι ήμαστε ολό-

γούμνοι, τυλιμένοι με στρατιωτική κουβέρτα γεμάτη γράσα και ψείρες. Ημαστε όμως Έλληνες.. γι αυτό είχαμε καταντήσει έτσι.. Κι όμως.. άμα μας βλέπανε μας φωνάζανε "τουρκόσποροι".. Ποιον είχαμε πειράξει εμείς; Σε τι τους είχαμε πειράξει; Γιατί τόσο μίσος; Θα πεθάνω κι ακόμα δε θα μπορέσω να το καταλάβω...

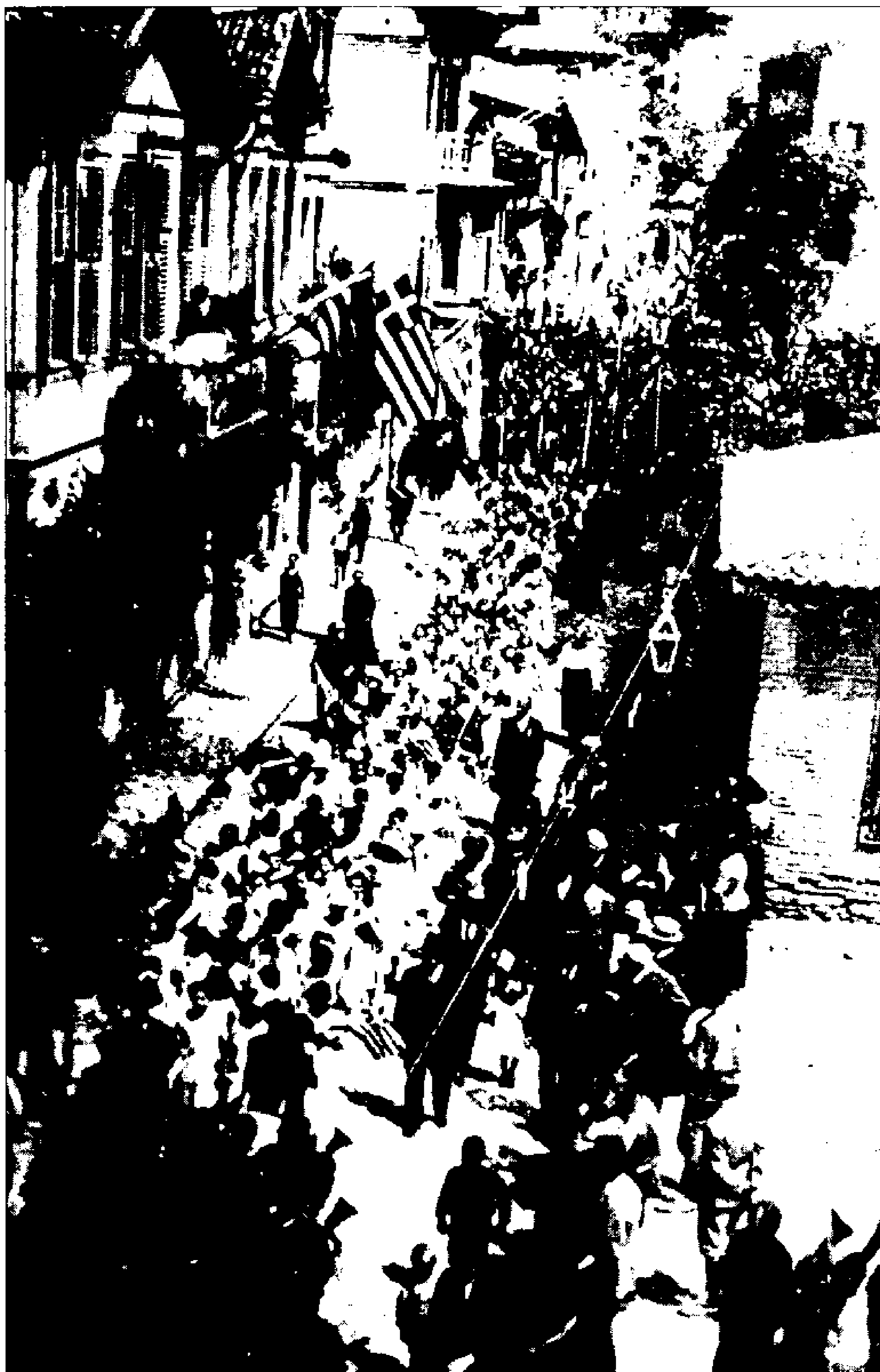
Ητανε το μεγαλύτερο έγκλημα τσ' ιστορίας να χαθεί η Ιωνία.. Κι ενώ μας κατηγορούσανε, δε μας αφήσανε σάλιο στο στόμα. Μας κλέβανε και μας κατηγορούσανε κιάλας. Μας ληστεύανε φανερά από μες στσι βάρκες που μας φέρνανε στη ξηρά απ' το πλοίο.. Χανούντουστε τα κουρελάκια που κρατούσαμε στα χέρια. Κλέφτες ολκής.. Μας πήρανε.. δεν τους πήραμε.. Από τόση Τουρκιά γλύτωσε μια γυναίκα ένα χαλί και το κράταγε όπως εγώ το πάπλωμα, κι από τη βάρκα τόχασε τη γυναίκα.. Τση το κλέφανε.. Τα πετάγανε στη θάλασσα κι ύστερα πηγαίνανε και τα ματζεύανε.. Κλέφτες φοβεροί...

"Προσέχετε - λέει - μη δίνετε τα κοριτσάκια για δουλειά. Μη δίνετε παιδιά δήθεν για δουλειά, πως θα τα

ντύσουνε, πως θα τα πουτσώσουνε, πως θα τα ταΐσουνε.. Εδώ υπάρχει σωματεμπορία, υπάρχει ατιμία, υπάρχει κακό.. κλέφτες.. Προ πάντων αυτούς πούχουνε γλυκιά γλώσσα.. που σας γλυκομιλούνε. Οι κλέφτες εδώ πέρα δε γνωρίζονται. Δεν τους καταλαβαίνεις απ' το ντύσιμο.. Ισα-ίσα είναι ντυμένοι της Μέγκλας.. Είναι ίδιοι αριστοκράτες.

Να προσέχετε.. τα πορτομανέ σας.. Είναι γεμάτα λαχανάδες.. Να προσέχετε τα πράματα σας.. Έχει κλέφτες που αρπάνε μόνο αυτά. Τους λένε αρπάχτρες. Έχει άλλοι που σε ξαφρίζουνε. Τους λένε ξαφριστές. Έχει πορτοφολάδες, τρακαδόροι, μπουκαδόροι, κλεφταράδες, διαρρήχτες, ληστές, σαλταδόροι, χαρτοκλέφτες, κλεφτοκοτάδες..

Να προσέχετε..."

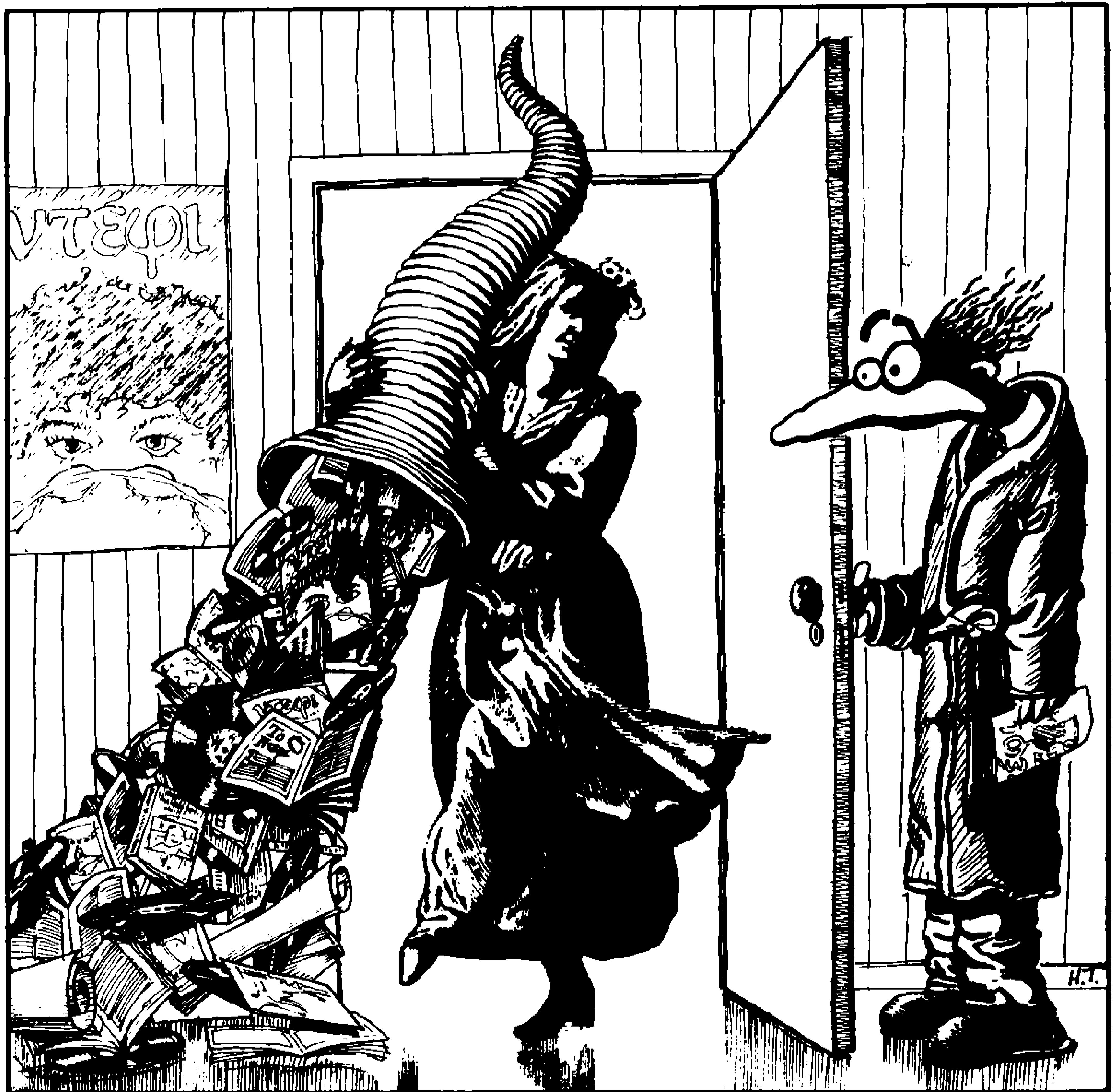

"Η πιο αξέχαστη μέρα τση ζωής μου"

ΝΤΕΨΙ

Το περιοδικό για το τραγούδι

και δίσκους και συναυλίες και σινεμά και βιβλία και βίντεο
και τηλεόραση και χιλιάδες άλλα ελληνικά θέματα

--- Γραφτείτε συνδρομητές για 12 τεύχη ---

ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ (12.000 ΔΡΧ.)

ΗΠΑ (\$60), ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ (\$ ΑΥΣΤΡ. 96), ΕΥΡΩΠΗ (ECU50, DM94, FR335, £39, \$55)

Όνομα

Διεύθυνση

Χώρα Τηλέφωνο

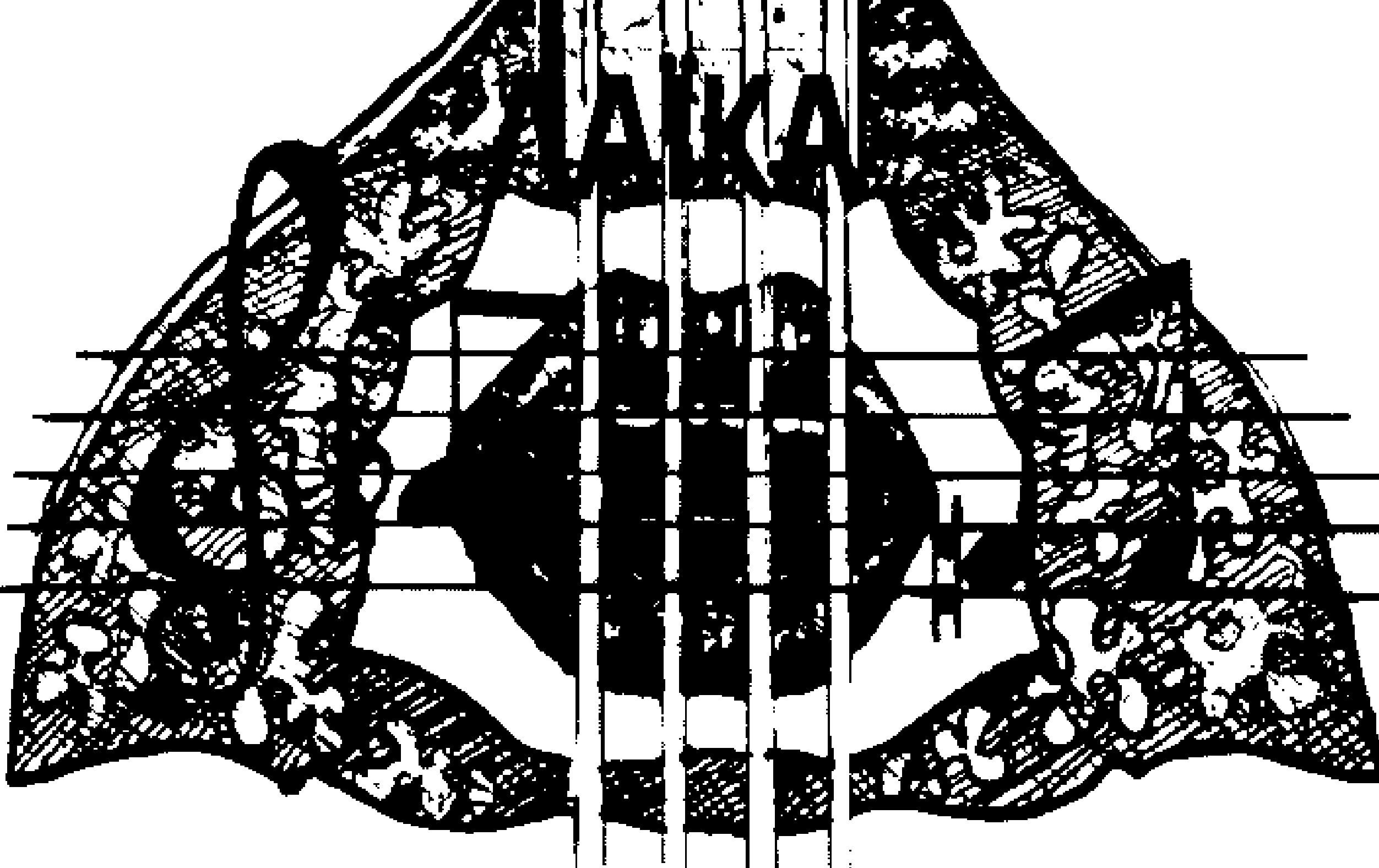
Εμβάσματα: Σ. Ελληνιάδης • Σόλωνος 85 • Αθήνα 106 79 • Τηλ. 3629569

Στου Χαροκόπου και στην Καλλιθέα

ΤΟ ΣΤΕΚΙ

ΚΑΛΥΨΟΥΣ 45 (ΤΗΛ: 9524.515)

ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ
ΣΜΥΡΝΕΚΑ

ΡΕΜΠΕΤΙΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ

ΙΟΡΔΑΝΗΣ
ΤΣΟΜΙΔΗΣ

Συμμετέχει ο
**ΙΟΡΔΑΝΗΣ
ΤΣΟΜΙΔΗΣ**

Συντροφιά με εκλεκτούς μεζέδες και 30 είδη κρασιών
(πλήσιον Γηπέδου Καλλιθέας & κιν/φου ΚΑΛΥΨΩ)

ΣΑΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΠΕΜΠΤΗ ΕΩΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΚΗ,
ΓΙΟΡΤΕΣ & ΑΡΓΙΕΣ

Καλλιθέα

Οι Δοκίμοι Τσάνο

Νίκος ΣΠΑΘΙΑ
Κώστας ΣΕΙΛΑΝΤΑΣ
ΚΑΡΟΥΛΑ
Κωνσταντίνος ΜΠΑΡΜΠΟΡΙΟΥ
Βασίλης ΣΚΙΝΗΣ
οι ο παραδοσιακοί
ΚΙΟΣ ΜΠΙΣΤΡΟΛΙΑΣ

ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ & ΠΡΟΚΑΟΥ 41
ΤΗΛ. ΒΑΡΝΑΒΑ, ΠΑΓΚΡΑΤΙ
ΤΗΛ.: 7526.074, 7015.757

Η δισκογραφική εταιρία
HIGH MUSIC
 σας παρουσιάζει

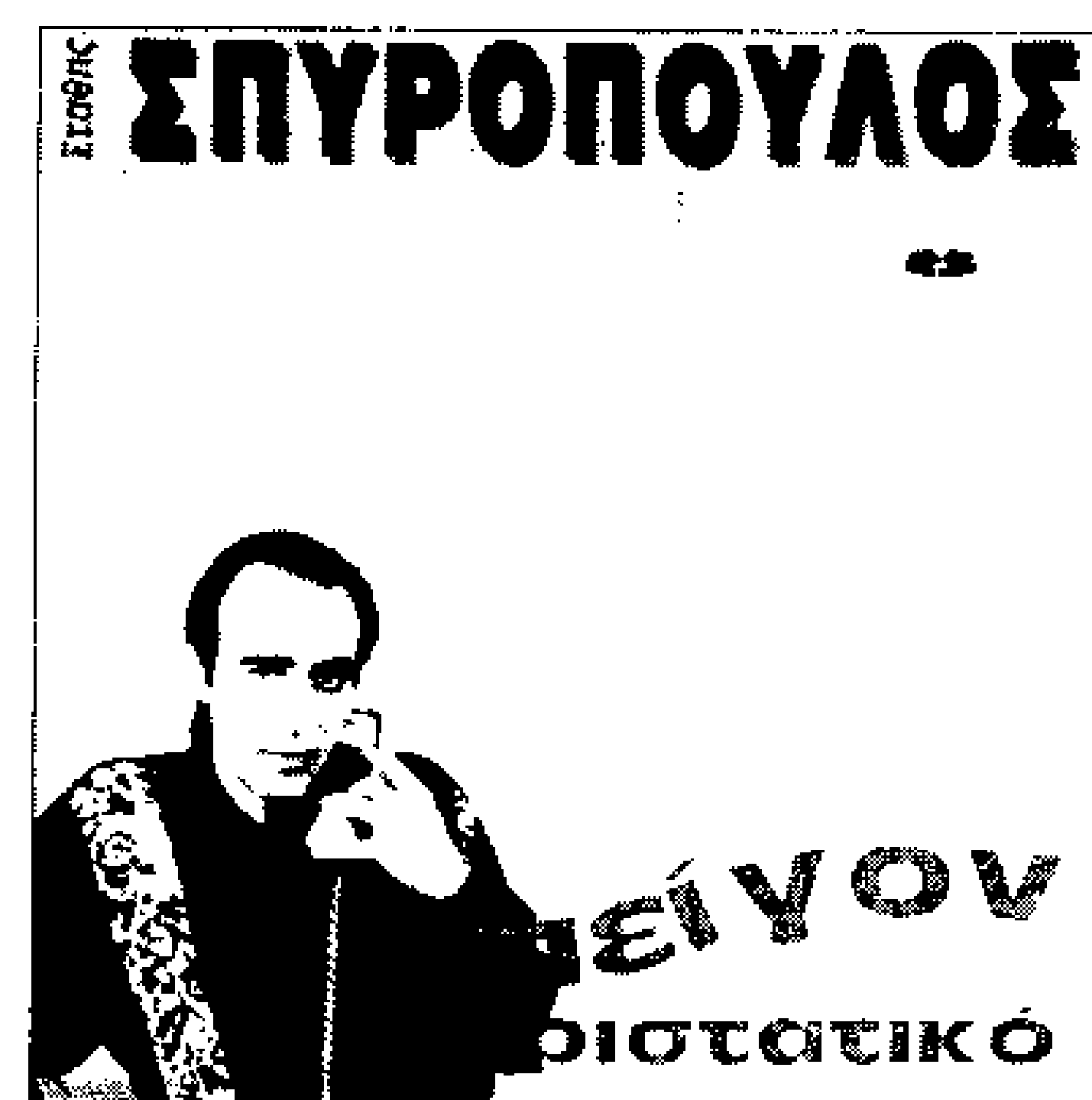
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ
Εγώ είμαι του λαού παιδί

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Είδες

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΛΗΜΕΡΗΣ
Εύκολο είναι

ΣΤΑΘΗΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Επείγον περιστατικό

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΛΑΚΟΥΜΑΝΟΣ
Θα με χρειαστείς

ΤΖΟ ΟΥΛΙΑΜΣ
Είναι ... χάι

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΕΡΜΠΟΣ
Το προαισθάνομαι

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΡΥΠΑΡΗ
Ιδιαίτερα μαθήματα

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΡΟΥ
24 νησιά έχουν οι Κυκλάδες

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Μεσοπέλαγα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΕΛΙΕΡΗΣ
Βοτσαδάκια και κοχύλια

Επίσης κυκλοφορούν :

ΜΑΡΙΑ ΔΗΜΑ
Απ' το Αιγαίο πέλαγος
ΜΑΚΗΣ ΔΑΝΤΙΛΗΣ
Προκαθείς
ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΚΗΣ
Χίλιες φορές παράνομος
ΘΩΜΑΣ ΚΟΛΑΣΗΣ
Τα σφηνάκια
ΠΑΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Κερνάω απόγε ένα μπουκάλι
ΣΠΥΡΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ
Ο παράνομος δεσμός μας

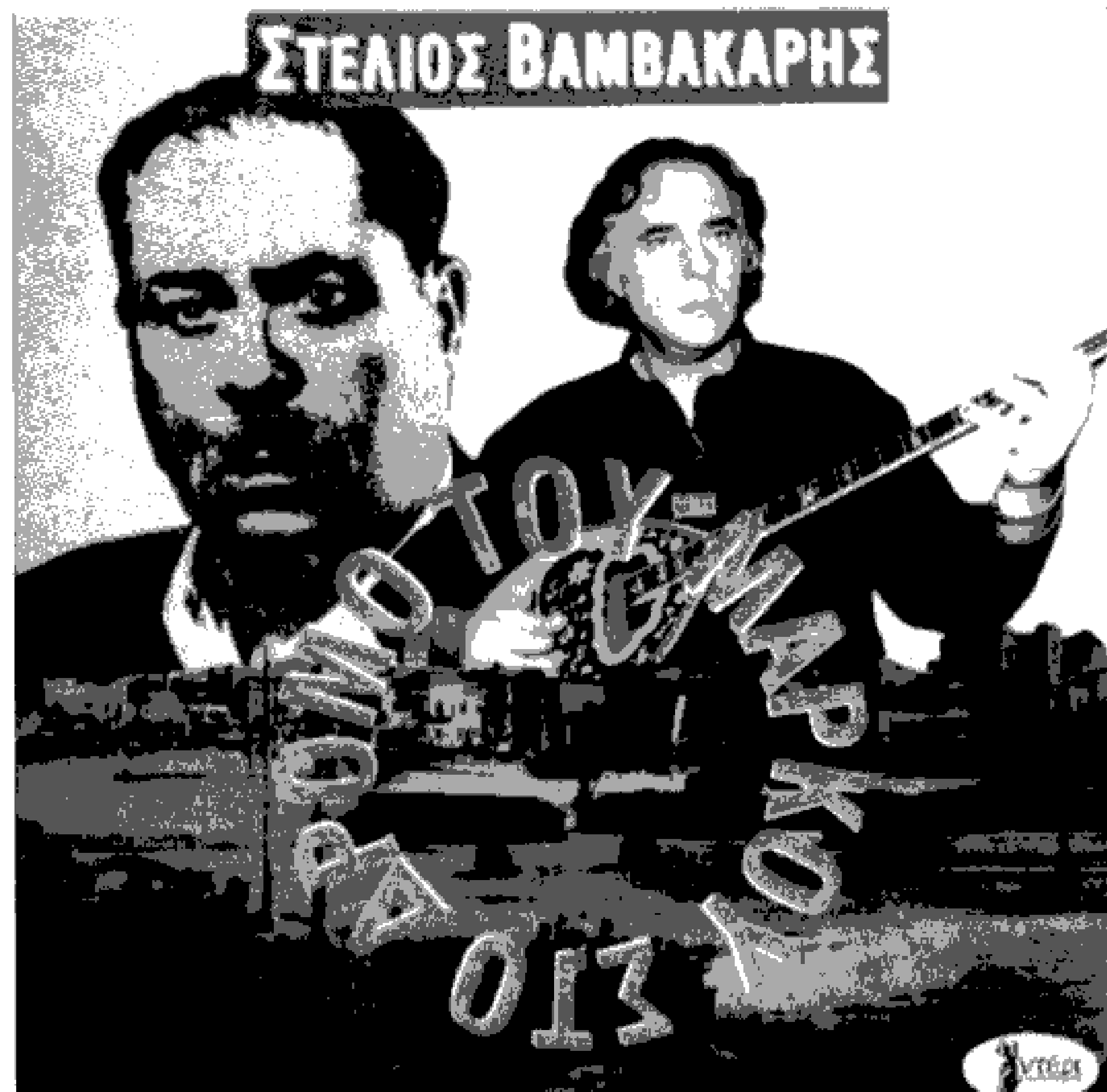

HIGH MUSIC Πατησίων 335 & Σαρανταπόρου 1, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 21.11.400

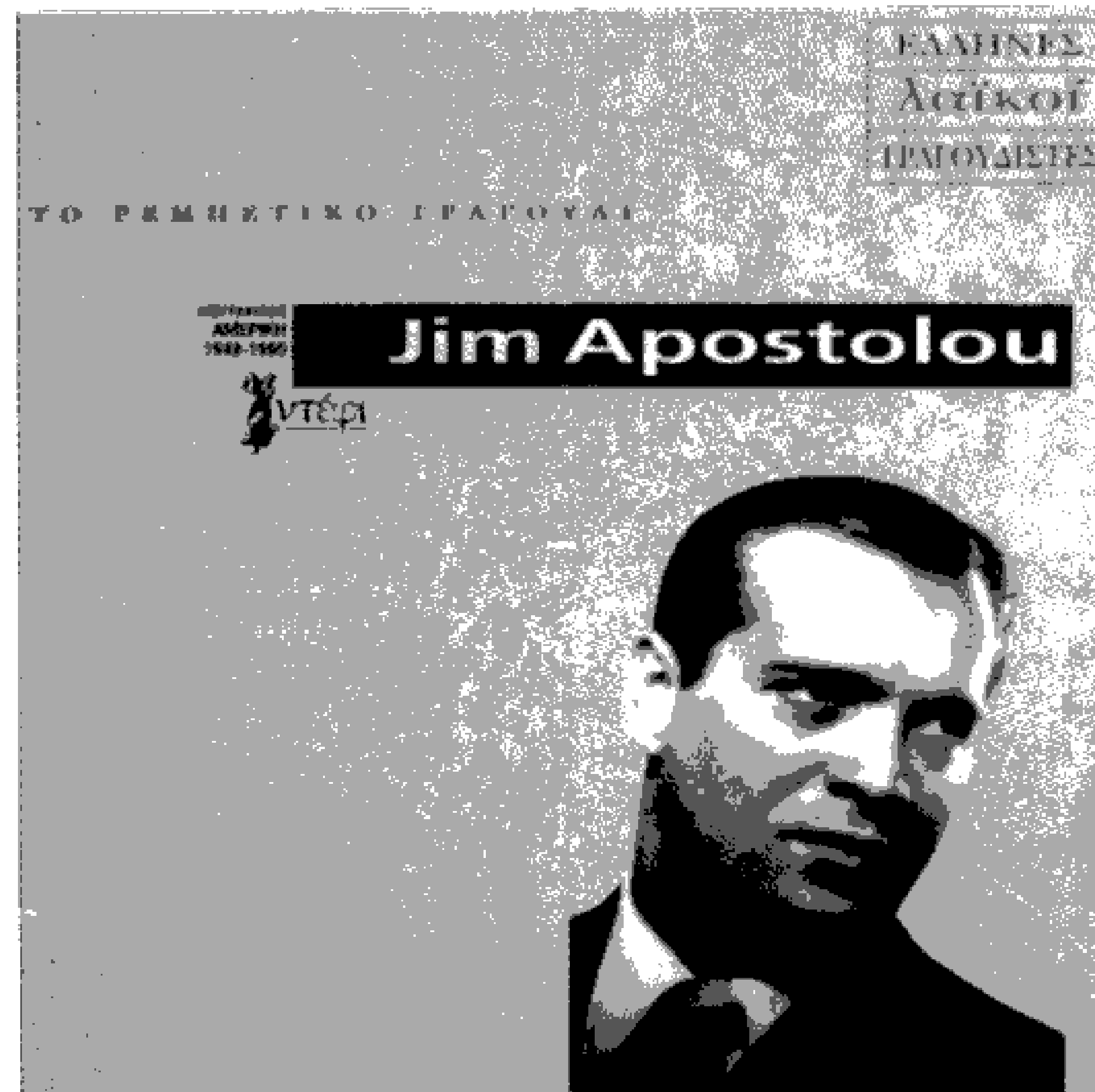
ΤΟ

παρουσιάζει

ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ
Στο δρόμο του Μάρκου

JIM APOSTOΛΟΥ
Πηχογραφήσεις στην Αμερική

ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Αρχόντισσα του λιμανιού

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
Κρυστάλλινες νύχτες

τέσσερις ελληνικές όψεις

Από τα καλά καταστήματα δίσκων
και το Ντέφι (τηλ.: 3629.569, φαξ:3641.334)